Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

18. svibnja 2017.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Slobodno pružanje usluga – Direktiva 77/249/EEZ – Članak 4. – Obavljanje odvjetničke djelatnosti – Usmjerivač za spajanje na Virtualnu privatnu mrežu za odvjetnike (RPVA) – Usmjerivač ‚RPVA' – Odbijanje isporuke odvjetniku upisanom u komoru druge države članice – Diskriminatorna mjera"

U predmetu C-99/16,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Tribunal de grande instance de Lyon (Prvostupanjski sud u Lyonu, Francuska), odlukom od 15. veljače 2016., koju je Sud zaprimio 19. veljače 2016., u postupku

Jean-Philippe Lahorgue

protiv

Ordre des avocats du barreau de Lyon,

Conseil national des barreaux (CNB),

Conseil des barreaux européens (CCBE),

Ordre des avocats du barreau de Luxembourg,

uz sudjelovanje:

Ministère public,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: L. Bay Larsen (izvjestitelj), predsjednik vijeća, M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan i D. Šváby, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Wathelet,

tajnik: V. Giacobbo-Peyronnel, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 11. siječnja 2017.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za J.-P. Lahorguea, on sam, *avocat*,

* Jezik postupka: francuski

— za Ordre des avocats du barreau de Lyon, S. Bracq, *avocat*,

— za Conseil national des barreaux (CNB), J.-P. Hordies i A.-G. Haie, *avocats*,

— za francusku vladu, D. Colas i R. Coesme, u svojstvu agenata,

— za Europsku komisiju, H. Støvlbæk i H. Tserepa-Lacombe, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 9. veljače 2017.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 4. Direktive Vijeća 77/249/EEZ od 22. ožujka 1977. o olakšavanju učinkovitog ostvarivanja slobode pružanja odvjetničkih usluga (SL 1977., L 78, str. 17.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 9., str. 14.).

2 Zahtjev je podnesen u okviru postupka privremene pravne zaštite protiv Ordre des avocats du barreau de Lyon (Odvjetnička komora Lyona, Francuska), Conseil national des barreaux (Nacionalno vijeće odvjetničkih komora, CNB, Francuska), Conseil des barreaux européens (Vijeće europskih odvjetničkih komora, CCBE) kao i Ordre des avocats du barreau de Luxembourg (Odvjetnička komora Luksemburga), po zahtjevu Jean-Philippea Lahorguea, s ciljem nalaganja Ordre des avocats du barreau de Lyon da mu isporuči, kao pružatelju prekograničnih usluga, usmjerivač za spajanje na Virtualnu privatnu mrežu za odvjetnike (RPVA) (u daljnjem tekstu: usmjerivač RPVA).

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Članak 4. Direktive 77/249 određuje:

„1. Djelatnosti vezane uz zastupanje stranke u postupku pred sudom ili pred upravnim tijelima obavljaju se u svakoj državi članici domaćinu pod uvjetima utvrđenima za odvjetnike u toj državi uz izuzetak uvjeta kojima se zahtijeva boravište ili upis u stručnu organizaciju u toj državi.

2. Odvjetnik koji obavlja te djelatnosti mora poštovati pravila profesionalnog ponašanja države članice domaćina, ne dovodeći u pitanje njegove obveze u državi članici iz koje dolazi.

[…]”

4 Članak 5. navedene direktive propisuje:

„Za obavljanje djelatnosti vezanih uz zastupanje stranke u postupku pred sudom, država članica može za odvjetnike iz članka 1. ove Direktive zahtijevati:

— da budu predstavljeni, u skladu s lokalnim pravilima ili običajima, predsjedniku sudskog vijeća u postupku i, prema potrebi, predsjedniku odgovarajuće odvjetničke komore u državi članici domaćinu,

— da rade zajedno s odvjetnikom koji obavlja djelatnost pred tim sudskim tijelom i koji će, prema potrebi, biti odgovoran tom tijelu, ili da rade s ‚avoué' ili ‚procuratore' koji obavlja djelatnost pred tim tijelom."

5 U skladu s člankom 7. stavkom 1. Direktive 77/249, nadležno tijelo države članice domaćina može zahtijevati od osobe koja pruža odvjetničke usluge da dokaže svoju osposobljenost za odvjetnika.

Francusko pravo

6 Kada je, posebice, riječ o odvjetnicima državljanima država članica Europske unije koji imaju stalni poslovni nastan u jednoj od njezinih država članica, člankom 202-1 Uredbe br. 91-1197 od 27. studenoga 1991. o uređenju odvjetničke djelatnosti određuje se:

„Kad [takav] odvjetnik zastupa ili brani stranku u postupku pred sudom ili pred upravnim tijelima, on obavlja svoje dužnosti pod istim uvjetima kao odvjetnik upisan u neku francusku odvjetničku komoru.

[…]

U građanskim predmetima, kad je zastupanje pred Tribunalom de grande instance obvezno, on može zastupati stranku tek nakon što izabere adresu za dostavu kod odvjetnika koji je ovlašten zastupati stranke pred sudom pred kojim je pokrenut postupak i kojemu se postupovni akti valjano dostavljaju. […]"

7 Na temelju članka 748-1 Zakona o građanskom postupku, „[s]lanje, predaja i dostava postupovnih akata, dokumenata, obavijesti, upozorenja ili poziva, izvještaja, zapisnika kao i primjeraka i ovjerenih primjeraka koji su dobili potvrdu izvršivosti sudskih odluka mogu se izvršiti elektroničkim putem pod uvjetima i u skladu s pravilima koje propisuje ovaj naslov, ne dovodeći u pitanje posebne odredbe koje zahtijevaju primjenu tog sredstva komunikacije".

8 Kada je riječ o žalbenom postupku, članak 930-1 Zakona o građanskom postupku predviđa:

„Postupovni akti sudu se podnose elektroničkim putem ili će se u protivnom po službenoj dužnosti proglasiti nedopuštenima.

Kad se akt ne može poslati elektroničkim putem iz razloga na koji osoba koja ga je podnijela ne može utjecati, mora se poslati tajništvu u papirnatom obliku. U tom se slučaju žalba predaje tajništvu suda […].

Obavijesti, upozorenja ili pozivi predaju se odvjetnicima stranaka elektroničkim putem, osim ako to nije moguće iz razloga na koji pošiljatelj ne može utjecati.

Pravila komunikacije elektroničkim putem definiraju se odlukom ministra pravosuđa."

9 U skladu s člankom 5. Uredbe od 7. travnja 2009. o komunikaciji elektroničkim putem pred prvostupanjskim sudovima, „[p]ristup odvjetnika sustavu elektroničke komunikacije stavljenom na raspolaganje sudovima omogućuje se primjenom postupka spajanja na nezavisnu privatnu mrežu koja djeluje pod nadzorom Conseila national des barreaux (Nacionalno vijeće odvjetničkih komora) pod nazivom [RPVA]".

10 Prema članku 9. navedene uredbe, „[s]igurnost spajanja odvjetnika na RPVA zajamčena je mehanizmom identifikacije. Taj se mehanizam temelji na usluzi certifikacije koja jamči provjeru autentičnosti statusa odvjetnika kao fizičke osobe […]. Mehanizam ima funkciju potvrde valjanosti elektroničkog certifikata. Njega izdaje pružatelj usluga elektroničke certifikacije koji djeluje u ime Conseila national des barreaux, tijela za certifikaciju”.

11 U praksi je provjera autentičnosti moguća zbog toga što je odvjetnikov osobni elektronički certifikat povezan s nacionalnim imenikom odvjetnika, koji se automatski ažurira svakodnevnom sinkronizacijom s imenicima odvjetnika svih francuskih komora.

Glavni postupak i prethodno pitanje

12 J.-P. Lahorgue, koji je francuski državljanin, upisan je u Odvjetničku komoru Luksemburga.

13 Od Odvjetničke komore Lyona zahtijevao je korištenje usmjerivačem RPVA, koji olakšava obavljanje odvjetničkog zanimanja u sustavu prekograničnog pružanja usluga.

14 Navedena odvjetnička komora nije prihvatila zahtjev J.-P. Lahorguea zbog toga što nije upisan u Odvjetničku komoru Lyona.

15 Stoga je J.-P. Lahorgue pred Tribunalom de grande instance de Lyon (Francuska) pokrenuo postupak privremene pravne zaštite, posebice protiv Odvjetničke komore Lyona, kako bi ishodio nalog da mu ona u roku od osam dana i pod prijetnjom novčanih penala preda usmjerivač RPVA, tako da može u potpunosti obavljati odvjetničko zanimanje u Francuskoj i pod istim uvjetima kao i francuski odvjetnici.

16 U okviru tog postupka privremene pravne zaštite J.-P. Lahorgue tražio je da se, ako je potrebno, od Suda zatraži da odgovori na pitanje protivi li se odbijanje isporuke usmjerivača RPVA odvjetniku koji je uredno upisan u odvjetničku komoru države članice, samo zato što nije upisan u komoru druge države članice u kojoj želi obavljati odvjetničku djelatnost kao slobodni pružatelj usluga, članku 4. Direktive 77/249/EEZ jer se radi o diskriminatornoj mjeri koja može ometati obavljanje zanimanja u svojstvu slobodnog pružatelja usluga.

17 Sud koji je uputio zahtjev izražava sumnje o sukladnosti odluke Odvjetničke komore Lyona o odbijanju zahtjeva s pravom Unije.

18 On osobito smatra da – s obzirom na to da korištenje pravne zaštite u kaznenoj i socijalnoj materiji ne sadržava ograničenja za odvjetnika iz neke druge države članice u smislu obveze da djeluje zajedno s odvjetnikom koji je član komore mjesta dotičnog suda – nametanje odvjetniku iz druge države članice obveze korištenja uslugama drugog odvjetnika može biti suprotno slobodi obavljanja usluga, dok bi mu slobodan pristup sudu putem usmjerivača RPVA mogao omogućiti tu slobodu.

19 U tim je okolnostima Tribunal de grande instance de Lyon odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Protivi li se odbijanje predaje usmjerivača RPVA odvjetniku koji je uredno upisan u odvjetničku komoru države članice u kojoj želi obavljati odvjetničku djelatnost kao slobodni pružatelj usluga članku 4. Direktive 77/249/EEZ jer se radi o diskriminatornoj mjeri koja može ometati slobodu pružanja usluga u svojstvu slobodnog pružatelja usluga, ako korištenje lokalnim odvjetnikom nije određeno zakonom?”

O prethodnom pitanju

20 Kako su to pravilno istaknuli francuska vlada i nezavisni odvjetnik, pitanje kako ga je formulirao sud koji je uputio zahtjev sadržava tvrdnju koja ne odgovara situaciji tužitelja iz glavnog postupka jer se odnosi na situaciju odvjetnika „koji je uredno upisan u odvjetničku komoru države članice u kojoj želi obavljati odvjetničku djelatnost kao slobodni pružatelj usluga”, što nije slučaj s J.-P. Lahorgueom.

21 No, u okviru postupka suradnje između nacionalnih sudova i Suda, uspostavljene u članku 267. UFEU-a, na Sudu je da nacionalnom sudu pruži koristan odgovor koji će mu omogućiti da riješi spor koji se pred njim vodi te će Sud, prema potrebi, preoblikovati pitanja koja su mu postavljena (presuda od 20. listopada 2016., Danqua, C-429/15, EU:C:2016:789, t. 36.).

22 S obzirom na to da, u skladu sa sudskom praksom Suda, nije na njemu da u okviru postupka pokrenutog primjenom članka 267. UFEU-a odluči o usklađenosti normi unutarnjeg prava s pravom Unije (vidjeti osobito presudu od 19. ožujka 2015., OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, t. 29.), valja uzeti da svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita predstavlja li odbijanje nadležnih tijela jedne države članice da isporuče usmjerivač RPVA odvjetniku koji je uredno upisan u komoru druge države članice samo zato što taj odvjetnik nije upisan u komoru prve države članice u kojoj želi obavljati svoje zanimanje u svojstvu slobodnog pružatelja usluga ograničenje slobode pružanja usluga u smislu članka 4. Direktive 77/249, s obzirom na to da to odbijanje predstavlja diskriminatornu mjeru koja može otežati obavljanje zanimanja u svojstvu slobodnog pružatelja usluga u slučajevima u kojima obveza djelovanja zajedno s drugim odvjetnikom nije određena zakonom.

23 Iz elemenata spisa podnesenog Sudu proizlazi da je korištenje elektroničkom komunikacijom dopušteno u određenim postupcima, od kojih su neki u kaznenom ili socijalnom području, u kojima zastupanje po odvjetniku nije obvezno, odnosno u postupcima navedenima u zahtjevu za prethodnu odluku. Pristup tom sredstvu komunikacije ograničen je na odvjetnike upisane u francuske komore. U vrijeme činjenica iz glavnog postupka pristup navedenom sredstvu komunikacije u načelu je bio ograničen na odvjetnike s područja suda pod koji je spadala njihova matična komora. Za odvjetnike sa sjedištem u nekoj drugoj državi članici jedine dopuštene komunikacije bile su putem predaje tajništvu ili poštanskim putem.

24 U tom pogledu valja podsjetiti da svako ograničenje slobode pružanja usluga, u skladu s člankom 56. UFEU-a, mora biti uklonjeno, kako bi se omogućilo, osobito pružateljima usluga, kao što to predviđa članak 57. stavak 3. UFEU-a, da obavljaju svoju djelatnost u državi u kojoj se usluga isporučuje pod istim uvjetima koje ta država određuje svojim vlastitim državljanima (vidjeti u tom smislu presudu od 10. srpnja 1991., Komisija/Francuska, C-294/89, EU:C:1991:302, t. 25.).

25 Potonja odredba u području slobode pružanja odvjetničkih usluga pojašnjena je Direktivom 77/249, u čijem se članku 4. stavku 1. određuje da se zastupanje stranke u postupku pred sudom u drugoj državi članici obavlja „pod uvjetima utvrđenima za odvjetnike u toj državi”, uz iznimku „uvjeta kojima se zahtijeva boravište ili upis u stručnu organizaciju u toj državi” (vidjeti u tom smislu presudu od 11. prosinca 2003., AMOK, C-289/02, EU:C:2003:669, t. 29.).

26 Osim toga, u skladu s ustaljenom praksom Suda, članku 56. UFEU-a protivna je primjena svakog nacionalnog propisa koji, bez objektivnog opravdanja, sprečava mogućnost pružatelja usluga da stvarno izvršava slobodu pružanja usluga (vidjeti presudu od 14. siječnja 2016., Komisija/Grčka, C-66/15, neobjavljenu, EU:C:2016:5, t. 22. i navedenu sudsku praksu). Nacionalne mjere koje zabranjuju, ometaju ili čine manje privlačnim izvršavanje slobode pružanja usluga predstavljaju njezina ograničenja (vidjeti presudu od 14. siječnja 2016., Komisija/Grčka, C-66/15, EU:C:2016:5, t. 24. i navedenu sudsku praksu).

27 U tom je pogledu važno istaknuti da odbijanje isporuke usmjerivača RPVA odvjetnicima koji nisu upisani u francuske komore može ometati ili učiniti manje privlačnim njihovo izvršavanje slobode pružanja usluga.

28 Naime, s obzirom na to da ne mogu imati pristup usluzi digitalizacije postupka, ti se odvjetnici moraju koristiti ili komunikacijom predajom u tajništvu ili poštanskim putem, ili pomoći odvjetnika upisanog u neku francusku komoru koji ima pristup usmjerivaču RPVA. Međutim, ti su načini komunikacije, koji predstavljaju alternativu komunikaciji elektroničkim putem, više ograničavajući i u načelu skuplji.

29 Stoga odbijanje izdavanje usmjerivača RPVA odvjetnicima koji nisu upisani u francuske komore predstavlja ograničenje slobode pružanja usluga u smislu članka 56. UFEU-a.

30 Međutim, imajući u vidu specifičnu narav pružanja usluga od strane osoba koje nemaju nastan u državi članici na čijem državnom području treba pružiti uslugu, zahtjev obveze pripadanja odvjetnika lokalnoj komori kako bi dobio pristup usluzi digitalizacije postupka ne može se smatrati protivnim člancima 56. i 57. UFEU-a, ako je taj zahtjev objektivno nužan za zaštitu općeg interesa, povezanog osobito s dobrim funkcioniranjem pravosuđa (vidjeti po analogiji presudu od 3. prosinca 1974., van Binsbergen, 33/74, EU:C:1974:131, t. 11., 12. i 14.). To je okvir unutar kojeg treba tumačiti Direktivu 77/249 (vidjeti po analogiji presudu od 25. veljače 1988., Komisija/Njemačka, 427/85, EU:C:1988:98, t. 13.).

31 Osim toga, iz ustaljene prakse Suda proizlazi da se nacionalne mjere koje bi mogle otežati ili učiniti manje privlačnim korištenje temeljnim slobodama zajamčenima UFEU-om mogu opravdati jedino time da odgovaraju važnim razlozima u općem interesu, da su prikladne za ostvarenje predviđenog cilja i da ne prelaze ono što je nužno za njegovo postizanje (vidjeti u tom smislu presude od 5. prosinca 2006., Cipolla i dr., C-94/04 i C-202/04, EU:C:2006:758, t. 61. i od 11. prosinca 2014., Komisija/Španjolska, C-678/11, EU:C:2014:2434, t. 42.), pri čemu nacionalni propis može jamčiti ostvarenje predviđenog cilja samo ako istinski osigurava njegovo ostvarenje, i to na sustavan i dosljedan način (vidjeti presudu od 13. veljače 2014., Sokoll-Seebacher, C-367/12, EU:C:2014:68, t. 39. i navedenu sudsku praksu).

32 Kako bi opravdali ograničenje slobode pružanja usluga koje proizlazi iz odbijanja isporuke usmjerivača RPVA odvjetnicima koji nisu upisani u francuske komore, CNB i francuska vlada pozivaju se na načelo dobrog sudovanja. Prema mišljenju francuske vlade, takvo je ograničenje opravdano i zaštitom krajnjeg primatelja pravnih usluga.

33 Naime, u Francuskoj svaki odvjetnik posjeduje vlastiti elektronički certifikat koji mu omogućava da potvrdi svoje svojstvo odvjetnika upisanog u francusku komoru koji je ovlašten obavljati svoje zanimanje. Elektronički certifikat svakog odvjetnika povezan je s nacionalnim imenikom odvjetnika, koji se automatski ažurira svakodnevnom sinkronizacijom s imenicima odvjetnika svih francuskih komora. Tako je elektronički certifikat svakog odvjetnika valjan toliko dugo koliko je on upisan u nacionalni imenik odvjetnika. Naprotiv, kada odvjetnik više nije upisan u taj imenik, primjerice zato što je izbrisan iz članstva komore čiji je bio član, njegov elektronički certifikat prestaje vrijediti.

34 U tom pogledu valja istaknuti da su zaštita, s jedne strane, potrošača, osobito korisnika pravnih usluga koje pružaju sudski službenici, i zaštita, s druge strane, dobrog sudovanja ciljevi koji se mogu smatrati važnim razlozima u općem interesu kojima se može opravdati ograničenje slobode pružanja usluga (vidjeti u tom smislu presudu od 5. prosinca 2006., Cipolla i dr., C-94/04 i C-202/04, EU:C:2006:758, t. 64.).

35 Međutim, kako je to u osnovi istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 55. svojeg mišljenja, zaštita pravnog subjekta kao konačnog potrošača pravnih usluga i dobrog sudovanja povezane su, posebice, sa zahtjevima kontrole pružatelja usluge.

36 Tako je sustav identifikacije na kojem se zasniva RPVA i kojem je cilj osigurati da se samo odvjetnici koji ispunjavaju uvjete potrebne za obavljanje svoje aktivnosti mogu povezati s RPVA-om sam po sebi prikladan za jamčenje ostvarenja ciljeva zaštite kako primatelja pravnih usluga tako i načela dobrog sudovanja.

37 Kada je riječ o proporcionalnosti odbijanja isporuke usmjerivača RPVA odvjetnicima s nastanom u drugim državama članicama, francuska vlada ističe da je ono motivirano činjenicom da na sadašnjem stupnju sustava digitalizacije pravnih postupaka ne postoji povezanost između imenika odvjetnika koji postoje u različitim državama članicama. Iz toga slijedi da bi prilikom uspostave veze s RPVA-om identifikacijski sustav mogao provjeriti valjanost elektroničkih certifikata samo za odvjetnike upisane u francuske komore.

38 Na sudu koji je uputio zahtjev jest da ocijeni je li u konkretnom slučaju moguće osigurati da odvjetnici koji imaju poslovni nastan u nekoj drugoj državi članici mogu raspolagati, ako je potrebno uz određene prilagodbe, usmjerivačem RPVA, pod uvjetima u kojima su zaštita pravnih subjekata kao krajnjih potrošača pravnih usluga i dobrog sudovanja osigurane na način ekvivalentan onomu kao kada se radi o odvjetnicima upisanima u francuske komore. Ako je to tako, ograničenje slobode pružanja usluga o kojem je riječ u glavnom postupku nije opravdano.

39 Osim toga, valja istaknuti da je – kako to proizlazi iz elemenata spisa podnesenog Sudu – u postupcima u kojima zastupanje po odvjetniku nije obvezno i o kojima je riječ u glavnom postupku razmjena postupovnih akata elektroničkim putem sa sudom pred kojim se vodi postupak fakultativne naravi. Tako svi odvjetnici, uključujući one s nastanom u drugim državama članicama, mogu dostavljati postupovne akte navedenom sudu predajom u tajništvu ili poštanskim putem, dok se samo odvjetnici s područja dotičnog suda imaju mogućnost, ovisno o okolnostima, koristiti elektroničkom dostavom.

40 Međutim, ako bi se pokazalo da se, u slučaju dostave predajom u tajništvu ili poštanskim putem, provjera odvjetničkog svojstva ne zahtijeva sustavno i dosljedno, na način da jamči kontrolu operatora koja je ekvivalentna onoj osiguranoj uspostavljanjem sustava RPVA, odbijanje isporuke usmjerivača RPVA odvjetnicima s nastanom u državama članicama različitima od Francuske Republike ne može se smatrati sukladnim ciljevima zaštite korisnika pravnih usluga i dobrog sudovanja.

41 Sud koji je uputio zahtjev dužan je s obzirom na navedeni kriterij ekvivalentnosti ocijeniti je li ograničenje slobode pružanja usluga o kojem je riječ u glavnom postupku sukladno navedenim ciljevima. Ako to nije tako, ograničenje slobode pružanja usluga o kojem je riječ u glavnom postupku nije opravdano.

42 Imajući u vidu sve navedeno, na upućeno pitanje valja odgovoriti da odbijanje nadležnih tijela jedne države članice da isporuče usmjerivač RPVA odvjetniku uredno upisanom u komoru druge države članice samo zato što taj odvjetnik nije upisan u komoru u prvoj državi članici u kojoj želi obavljati svoje zanimanje u svojstvu slobodnog pružatelja usluga, u slučajevima u kojima obveza djelovanja zajedno s drugim odvjetnikom nije određena zakonom, predstavlja ograničenje slobode pružanja usluga u smislu članka 4. Direktive 77/249 u vezi s člankom 56. UFEU-a i člankom 57. stavkom 3. UFEU-a. Sud koji je uputio zahtjev dužan je provjeriti odgovara li takvo odbijanje, s obzirom na kontekst u kojem je dano, istinski ciljevima zaštite potrošača i dobrog sudovanja, kojima se može opravdati, i nisu li ograničenja koja iz njega proizlaze neproporcionalna s obzirom na te ciljeve.

Troškovi

43 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (treće vijeće) odlučuje:

Odbijanje nadležnih tijela jedne države članice da isporuče usmjerivač za spajanje na Virtualnu privatnu mrežu za odvjetnike odvjetniku uredno upisanom u komoru druge države članice samo zato što taj odvjetnik nije upisan u komoru u prvoj državi članici u kojoj želi obavljati svoje zanimanje u svojstvu slobodnog pružatelja usluga, u slučajevima u kojima obveza djelovanja zajedno s drugim odvjetnikom nije određena zakonom, predstavlja ograničenje slobode pružanja usluga u smislu članka 4. Direktive Vijeća 77/249/EEZ od 22. ožujka 1977. o olakšavanju učinkovitog ostvarivanja slobode pružanja odvjetničkih usluga u vezi s člankom 56. UFEU-a i člankom 57. stavkom 3. UFEU-a. Sud koji je uputio zahtjev dužan je provjeriti odgovara li takvo odbijanje, s obzirom na kontekst u kojem je dano, istinski ciljevima zaštite potrošača i dobrog sudovanja, kojima se može opravdati, i nisu li ograničenja koja iz njega proizlaze neproporcionalna s obzirom na te ciljeve.

Potpisi